

jejo pod votle kamne, grude, listje, zidovje itd., na polji zlezejo v zemljo, včasih globoko, zlasti takrat, kadar je vroče ali pa tudi merzlo in suho. Mraz, še bolj pa suša, sta polžu najbolj zoperna.

To je polževa natura; to moramo najpred poznati, da vemo, kaj pravega zoper nje početi.

Živež polžev je mnogoversten: trava, perje, berstje, mlada detelja, mlado žito, kolorabe, solata, sočivje vsake sorte, jagode, sadje, buče, krompir in več takega.

Sovražniki polževi so: prešiči, kert, race (ki se po njih prav dobro spitajo in okusno meso dobé), kuretnina, golobi, škorci, vrane, kavke itd.

Opraskani, vbodeni ali kakor koli ranjeni poginejo večkrat kmali; vendar so tako terdne nature, da jim odrezana ali odsekana glava ali rep včasih spet iznovega zraste.

Pomočkov zoper to škodljivo žival se svetuje veliko, pa vselej je težava z njo.

Pomočki, ki od rastlinja odvrtačajo polže, so: seme pred posetvijo pomešati z živim apnom, namakati ga v gnojnici s soljo zmešani in več takega, kar je slanega in po duhu polžem zopernega; — zemljiše na suho djati z odpeljanjem močirnosti, z napravo ozkih in visokih ogonov; — ob potokih naj se naredé visoki stermi grabni brez trave; — zemlja naj se pred setvijo dobro preorje ali prekoplje, z živim apnom ali pepélom potrese (živo apno, ako se v suhem vremenu potrese po zemlji, jih umorí; zmočeno apno jim nič ne dé); — zgodaj naj se seje, ker le mladini so polži najškodljiviši.

Pomočkov, ki polže pokončajo, se priporoča veliko: trosenje živega apna, železnega vitrijola (Eisenvitriol) po sončnem zahodu ali pred sončnim izhodom, kuhinske soli, bodečih ječmenovih réš, polivanje s kuhano vodo šišek ali ježic. Vse to je pa zlo težavno.

Najbolj se hvali sledeči pomoček, ki največ zda in se tudi lahko opravi. Sém ter tjé naj se namreč položi kos mokre štorje ali kakošna mokra dilja, da polži pod njo morejo, — še bolje je sém ter tjé pometati več koscov zrezanega korenja, kerhljev sladkih jabelk, zlasti pa več koscov zrezanih buč, na ktere polži tako radi gredó, da na Altenburškem, kakor Leuchs pravi, vsako leto nalaš nekoliko buč za to sadijo, da ž njimi polže lovijo.

Ko je gospodar to ali uno polžem nastavil, se jih bo zbralo na tistem mestu ponoči veliko, in zjutraj zgodaj jih potem v enem hipu lahko cele kupe pokonča ali pa naj zažene več rac na vert, da jih požró.

Ker vemo, da je polž ponočnjak, da mu gré močirnost čez vse, in kaj najraji jé, bo to, kar smo ravno svetovali, največ zdalo, brez težave veliko polžev mahoma pokončati s kakim bétom, če jih ne privošimo racam, katerim so priljubljena jéd.

Gospodarska skušnja.

(Nerodovitne sadne drevesa rodovitne napraviti). Komur so sadne drevesa tako oslabele, da mu ne cvetejo in sadú ne donašajo, jih zná zopet napraviti; da mu bodo obilo sadja rodile, če jim tako-le k rodovitnosti pripomore: Proti spomladi naj jim ob lepem dnevu vse suhljate veje poreže ali pa požaga, mah otrebi in staro lubje s kakim ojstrim strugalom opraska itd. Potem pa naj skoplje mesca sušca, preden se jamejo cvetni popki napejati, po velikosti drevesa po 3 do 5 čevljev okoli dreves čevljev ali 2 čevlja globoke jame, in naj jih vsaki teden z gnojnico do verha zaliva, in sicer tako dolgo, dokler se ne začne cvetje kazati. Po tem naj pa jamo z merzlo vodo napolne in s perstjo zasuje. — To bo oslabele in za tega voljo nerodovitnim drevesom dobro pomagalo.

Kako nekteri spisujejo bukve.

Poleg Amerikanca Washingtona Irvinga prevodil Lovro Primčkov. *)

Če je resničen ostri izrek Sinezijev: „Da je več hudodelstvo, krasti umerlih ljudi dela, kakor njihovo obleko“, kaj bo iz večine pisateljev? Burton.

Velikrat sem se čudil nad preobilno rodovitnostjo bukvo-tiskarnic; stérmel sem, kako je moč, da marsiktera glava, od ktere bi mislil, da jo je natura kaznovala s prokletstvom neplodnosti, bukve za bukvami pošilja na dan.

Ko vendar človek napreduje po poti življenja, se pomajšuje stvari, ktere zbudujejo njegovo začudenje, in neprestano nahaja do skušnje, da majhni vzroki rodijo velike čudovite dogodbe. Tako sem na svojem potovanji po Londonu slučajno naletel na velik prizor, — na prizor, ki mi je nekoliko razodel skrivnost in umetnost narejanja bukev, in ki je mahoma konec storil vsemu mojemu čudenju.

Nekega poletnega dné sem léno postopal po prostornih dvorinah britanskega muzeja, kar se samo v toplih dneh za greh šteti ne more, zdaj naslanjaje se na kako omaro rudninsko, zdaj ugibaje hieroglifike kake egiptovske mumije, zdaj skoro z enakim uspehom razmišljeva je alegorijske podobe na visokem stropu. Ko sem tako lenobo pasel in se oziral okoli sebe, se hipoma zagledam na neke daljne duri konec prostornih sob. Bile so duri zaperte, včasih so se pa odperle, in prikradlo se je iz njih kako čudovito bitje, večidel černo oblečeno, se je katalilo potlej skozi sobe, pa ni pogledalo nobene reči tam stoječe. V vsem tem je bila neka skrivnost, ktera je mikala mojo zbujeno radovednost, in sklenil sem, prederzniti se in iti skozi ta morski rokav, in preiskati neznane kraje, ki so bili na uni strani. Duri sem lahko odperl, kakor odpre kak klativec vrata začaranega gradú.

Stal sem v prostorni sobi, v kateri so bile okrog in okrog postavljene omare polne častitljivih knjig. Nad omarami in ravno pod kornizem je viselo čuda starih černih podob nekdanjih pisateljev. Po sredi sobe so stale dolge mize z odriči pisavnimi in bravnimi, pri katerih je več bledih, pridnih možiceljnov prebiralo oprasene bukve, premetovalo trohnjene rokopise in izvode delalo iz njih obsežka. Največja tihota je vladala v ti skrivnostni sobi; slišalo se je samo praskanje peres po papirji in včasih votel zdihljej kakega modrijana, kadar se je malo premaknil in obernal list v stari knjižuri, kar je najberže prišlo od praznosti in napihnjenosti, ktera se včasih nahaja pri visokoučenih preiskovanjih.

Včasih je kteri teh ljudi nekaj napisal na kosček papirja in potegnul za zvonček. Precej se prikaže sluga, tiho vzame papirček, smukne iz sobe in malo zatem nazaj pritapa s težkimi knjižurami, ktere modrijan napade s strahovito radovednostjo in vedoželjnostjo.

Sedaj nisem nič več dvomil, da nisem naletel na trumo čaravnikov, kteri so bili v učenje skrivnostnih znanstev vsi zamaknjeni. Ta prizor me je spomnil neke stare arabske basni o nekem modrijanu, kteri je bil zapert v začarani knjižnici v oserčji gore; ta knjižnica se je samo enkrat odperla leto in dan; tukaj so podzemeljski duhovi bili podložni njegovemu povelju in so mu morali donašati knjig vsake verste skrivnega znanstva, tako da je konec leta, kadar so se spet odperle začarane vrata, na beli dan prišel tako učen v prepovedanih umetnostih, da je znal letati po zraku in zapovedovati nraavnim postavam in močém.

Ko je bila moja radovednost dospela do verha, sem prošnjo pošeptal na uho hlapcu, ki je ravno memo mene tapal, naj mi vendar malo raztolmači čudoviti prizor. Nekoliko besed je bilo dovolj. Zvedil sem, da so ti skrivnostni ljudje, ktere sem si jez mislil čarovnike, večidel pisatelji,

*) Draga nam obljava Vaša. Prosimo.